DOMSTOLENS DOM
den 9 november 1995 *

I mål C-475/93,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Sozialgericht Speyer (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Jean-Louis Thévenon

jämte

Stadt Speyer — Sozialamt

och

Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz,

angående tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i den genom rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6) ändrade och uppdaterade lydelsen, samt av artiklarna 48.2 och 51 i EG-fördraget,

meddelar

* Rättegångsspråk: tyska.

DOMSTOLEN

sammansatt av G.C. Rodríguez Iglesias, ordförande, C.N. Kakouris och G. Hirsch, avdelningsordförande, G.F. Mancini, F.A. Schockweiler, J.C. Moitinho de Almeida, P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann (referent), J.L. Murray, P. Jann och H. Ragnemalm, domare,

generaladvokat: G. Cosmas,
justitiesekreterare: D. Louterman-Hubeau, avdelningsdirektör,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— den tyska regeringen, genom Ernst Röder, Ministerialrat vid förbundsekonomiministeriet, och Bernd Kloke, Regierungsrat vid samma ministerium, båda i egenskap av ombud,

— den danska regeringen, genom Jørgen Molde, juridisk rådgivare vid utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— den spanska regeringen, genom Alberto Navarro González, Director General de Coordinación Juridica e Institucional Comunitaria, och Miguel Bravo-Ferrer Delgado, abogado del Estado vid Servicio Jurídico del Estado, båda i egenskap av ombud,

— den nederländska regeringen, genom A. Bos, juridisk rådgivare vid utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Förenade konungarikets regering, genom Stephen Braviner, Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av Nicholas Paines, barrister,

— Europeiska unionens råd, genom Ignacio Díez Parra och Stephan Marquardt vid rådets rättstjänst, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom Maria Patakia vid rättstjänsten och Horstpeter Kreppel, tysk domare med förordnande vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att den tyska regeringen, företrädd av Bernd Kloke, den spanska regeringen, företrädd av Miguel Bravo-Ferrer Delgado, den franska regeringen, företrädd av Claude Chavance, secrétaire des affaires étrangères, och A. Bourgoing, chargé de mission, båda vid utrikesministeriets juridiska avdelning och i egenskap av ombud, den nederländska regeringen, företrädd av J. S. van den Oosterkamp, juridisk rådgivare vid utrikesministeriet, i egenskap av ombud, Förenade konungarikets regering, företrädd av Nicholas Paines, rådet, företrätt av Stephan Marquardt, och kommissionen, företrädd av Horstpeter Kreppel, har avgivit muntliga yttranden vid sammanträdet den 17 maj 1995,

och efter att ha hört generaladvokatens förslag till avgörande den 5 juli 1995,

följande

Dom

1 Sozialgericht Speyer har genom beslut av den 30 november 1993, som inkommit till domstolen den 20 december samma år, enligt artikel 177 i EG-fördraget begärt

ett förhandsavgörande angående tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i den genom rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6, nedan kallad "förordning nr 1408/71") ändrade och uppdaterade lydelsen, samt av artiklarna 48.2 och 51 i EG-fördraget.

2 Frågan har uppkommit i samband med en tvist mellan å ena sidan Jean-Louis Thévenon och Stadt Speyer — Sozialamt (staden Speyers socialförvaltning) och å andra sidan Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz (försäkringskassan för delstaten Rheinland-Pfalz) beträffande beräkningen av Thévenons invaliditetspension.

3 Thévenon, som är fransk medborgare och född år 1950, var från år 1964 till år 1977 anställd i Frankrike, där han omfattades av det franska socialförsäkringssystemet. Han var därefter anställd i Tyskland och omfattades under denna tid av det tyska systemet.

4 År 1992 ingav Jean-Louis Thévenon en ansökan om invaliditetspension till Landesversicherungsanstalt. Ansökan bifölls, varvid utbetalningarnas storlek emellertid fastställdes interimistiskt, eftersom det ännu inte var känt hur länge Thévenon varit försäkrad i Frankrike.

5 I sin egenskap av socialt biståndsorgan begärde Stadt Speyer — Sozialamt att detta beslut skulle omprövas. Stadt Speyer — Sozialamt gjorde gällande att Thévenons försäkringsperioder i Frankrike borde beaktas vid beräkningen av hans tyska pension, i enlighet med bestämmelserna i den — ej uppsagda — allmänna konventionen om social trygghet mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Republiken Frankrike av den 10 juli 1950 (nedan kallad den "fransk-tyska konventionen").

6 Landesversicherungsanstalt avslog begäran om omprövning med motiveringen att den fransk-tyska konventionen hade ersatts med artikel 6 i förordning nr 1408/71, i vilken stadgas att denna förordning, både vad gäller de personer och de sakområden som den behandlar, skall ersätta bestämmelserna i alla konventioner om social trygghet mellan två eller flera medlemsstater, frånsett konventioner som uttryckligen undantagits.

7 I enlighet med bestämmelserna i förordning nr 1408/71 beräknade Landesversicherungsanstalt Thévenons pension på så sätt att den tog hänsyn till perioderna i Frankrike vid beräkningen av kvalifikationstiden, men inte vid beräkningen av pensionsbeloppet.

8 Thévenon och Stadt Speyer — Sozialamt väckte talan mot detta beslut vid Sozialgericht Speyer och gjorde därvid gällande att pensionen skulle ha beräknats i enlighet med bestämmelserna i den fransk-tyska konventionen, då dessa var fördelaktigare för förmånstagaren. De har i detta sammanhang åberopat domstolens dom av den 7 februari 1991, Rönfeldt (C-227/89, Rec. s. I-323), enligt vilken artiklarna 48 och 51 i fördraget hindrar att berörda arbetstagare går miste om sociala trygghetsförmåner till följd av att gällande konventioner mellan två eller flera medlemsstater, vilka införlivats med nationell rätt, inte kan tillämpas sedan förordning nr 1408/71 trätt i kraft.

9 Det är ostridigt mellan parterna i målet vid den nationella domstolen att Thévenons invaliditetspension skulle ha varit högre, om den hade beräknats enligt bestämmelserna i den fransk-tyska konventionen, än vad som beviljats enligt förordning nr 1408/71.

10 I sitt beslut att begära förhandsavgörande fastslår Sozialgericht att förordning nr 1408/71 i enlighet med ordalydelsen av artikel 6 och dess personella och sakliga

tillämpningsområde är tillämplig på Thévenon. Den nationella domstolen anser dock att det är möjligt att domen i målet Rönfeldt utgör hinder för tillämpningen av den proportionella beräkningsmetoden varom stadgas i artikel 46.2 i förordning nr 1408/71, eftersom det av ordalydelsen av denna dom inte framgår om den endast omfattar sådana fall i vilka den potentiella rätten till en förmån har uppstått innan förordning nr 1408/71 trätt i kraft.

11 Mot bakgrund av dessa överväganden har Sozialgericht beslutat att förklara målet vilande och begära att domstolen meddelar förhandsavgörande beträffande följande fråga:

"Utgör artikel 48.2 och artikel 51 i EG-fördraget hinder för att förordning (EEG) nr 1408/71 som enligt artikel 6 i förordningen, både vad gäller de personer och de sakområden som den behandlar, ersätter bestämmelserna i alla konventioner om social trygghet mellan två medlemsstater inbördes — här den fransk-tyska konventionen om social trygghet av den 10 juli 1950 — tillämpas vid beräkningen av förmånsbeloppet (artikel 46.2 i förordning (EEG) nr 1408/71) för det fall den försäkrade till tidpunkten för ikraftträdandet av förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 endast har fullgjort försäkringsperioder i en av konventionsstaterna och att tillämpningen av den ej uppsagda bilaterala konventionen om social trygghet visar sig vara mer förmånlig för den försäkrade?"

12 För det första bör anmärkas att det av artikel 9 i den fransk-tyska konventionen framgår att alla försäkringsperioder som fullgjorts i varje försäkringsordning skall beaktas vid beräkningen av storleken av invaliditetspensionen för franska eller tyska arbetstagare, som i en följd eller omväxlande varit anslutna till en eller flera invaliditetsförsäkringsordningar i de båda länderna.

13 I artikel 6 i förordning nr 1408/71, som på denna punkt överensstämmer med artikel 5 i rådets förordning nr 3 om social trygghet för migrerande arbetstagare

(EGT nr 30, 1958, s. 561), stadgas att förordning nr 1408/71 — både vad gäller de personer och de sakområden som den behandlar — skall ersätta bestämmelserna i alla konventioner om social trygghet mellan två eller flera medlemsstater, om något annat inte följer av bestämmelserna i artiklarna 7, 8 och 46.4. Den fransk-tyska konventionen omfattas inte av dessa uttryckliga undantag.

14 Förordning nr 1408/71 innehåller inte några bestämmelser av innebörden att bidragsperioder som fullgjorts i en eller flera medlemsstater, med avseende på höjning av pensionsbeloppet, skall läggas till de bidragsperioder som fullgjorts i den medlemsstat där pensionsansökan görs. Enligt denna förordning skall de försäkringsperioder som fullgjorts i olika medlemsstater endast sammanläggas vad avser förvärv, upprätthållande och återförvärv av rätten till pension.

15 I fråga om tolkningen av artiklarna 5 och 6 i nyssnämnda förordning nr 3 och artiklarna 6 och 7 i förordning nr 1408/71 skall vidare påpekas att domstolen i dom av den 7 juni 1973, Walder (82/72, Rec s. 599, punkterna 6 och 7) har fastslagit att det av dessa bestämmelser klart framgår att gemenskapsförordningarna med bindande verkan ersätter bestämmelserna i konventioner om social trygghet som ingåtts mellan medlemsstater och att de, bortsett från de fall som uttryckligen nämns i förordningen, inte tillåter några som helst undantag, ej ens i det hypotetiska fallet att dessa konventioner om social trygghet medför större förmåner för de personer på vilka de är tillämpliga än som följer av förordningarna.

16 Käranden i målet vid den nationella domstolen har emellertid gjort gällande att Thévenons pension skall beräknas i enlighet med bestämmelserna i den fransk-tyska konventionen, eftersom domstolen i den ovan nämnda domen i målet Rönfeldt, som rörde en situation som liknar den i föreliggande fall, har uttalat att de bilaterala konventionerna om social trygghet skall tillämpas på migrerande arbetstagare även efter det att förordning nr 1408/71 trätt i kraft, om detta är fördelaktigare för den försäkrade.

17 Vad sålunda anförts kan inte vinna bifall.

18 Inledningsvis skall de faktiska och rättsliga omständigheterna i domen i målet Rönfeldt kortfattat anges. Detta mål rörde tillämpningen av bestämmelserna i en konvention om social trygghet som ingåtts mellan Konungariket Danmark och Förbundsrepubliken Tyskland och som väsentligen motsvarade de bestämmelser som är aktuella i förevarande mål.

19 Rönfeldt, som var tysk medborgare, hade först arbetat i Tyskland mellan år 1941 och år 1957 och därefter i Danmark till år 1971, och hade under dessa perioder betalat avgifter till den tyska och den danska socialförsäkringen. Från år 1971 arbetade han i Tyskland och var följaktligen obligatoriskt ansluten till den tyska försäkringskassan.

20 Strax innan han skulle fylla 63 år hade Rönfeldt försökt få förtidspension i enlighet med tysk lagstiftning. Detta lyckades emellertid inte, eftersom Bundesversicherungsanstalt für Angestellte fann att de i Danmark inbetalade bidragen inte kunde beaktas vid beräkningen av Rönfeldts pensionsförmåner i Tyskland förrän han uppnått den i dansk lag stadgade allmänna pensionsåldern, det vill säga 67 år.

21 Rönfeldt väckte talan mot detta beslut och gjorde därvid gällande att försäkringsperioderna i Danmark skulle beaktas vid beräkningen av hans tyska pension, oavsett vilken pensionsålder som var stadgad i dansk lag. Till stöd härför åberopade han den konvention om social trygghet som ingåtts mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Konungariket Danmark.

22 Vid den tidpunkt då Rönfeldt hade återvänt till Tyskland hade Konungariket Danmark emellertid ännu inte anslutit sig till Europeiska gemenskaperna, och konventionen mellan de båda länderna, som ännu inte ersatts av förordning nr 1408/71, var fortfarande i kraft.

23 I domen fastslog domstolen först att den tysk-danska konventionen hade ersatts av de gemenskapsrättsliga reglerna i förordning nr 1408/71 från den 1 april 1973 (punkt 14) och att det följaktligen skulle undersökas om, och i så fall hur, gemenskapsrätten behandlade frågan om sammanräkning av försäkringsperioder, som fullgjorts i Danmark innan förordning nr 1408/71 trätt i kraft i Danmark till följd av dess anslutning till gemenskaperna, vid beviljande av ålderspension i en annan medlemsstat (punkt 15).

24 I sitt svar på denna fråga uttalade domstolen att artiklarna 48 och 51 i fördraget utgjorde hinder för att arbetstagare mister sina sociala förmåner till följd av att konventioner mellan två eller flera medlemsstater som införlivats med nationell rätt inte kan tillämpas efter ikraftträdandet av förordning nr 1408/71.

25 Såsom de regeringar och organ som avgivit yttranden påpekat, kan denna princip inte tillämpas på de faktiska och rättsliga omständigheter som föreligger i målet vid den nationella domstolen.

26 En arbetstagare som Thévenon, som inte utövat sin rätt till fri rörlighet förrän efter det att förordning nr 1408/71 trätt i kraft, det vill säga vid en tidpunkt då den fransk-tyska konventionen redan ersatts av förordningen inom sitt personella och sakliga tillämpningsområde, kan nämligen inte hävda att han lidit någon förlust av någon förmån avseende social trygghet som han hade till följd av den fransk-tyska konventionen.

27 De särskilda omständigheter som föranledde domstolen att göra ett undantag från regeln i artikel 6 i förordning nr 1408/71, i Rönfeldt-målet föreligger därför inte i ett sådant fall som det som är aktuellt vid den nationella domstolen.

28 Frågan skall därmed besvaras på följande sätt: Artikel 48.2 och artikel 51 skall tolkas så, att de inte utgör hinder för att förordning nr 1408/71, enligt artikel 6 i samma förordning, ersätter bestämmelserna i alla konventioner mellan två medlemsstater inbördes, då den försäkrade innan förordning nr 1408/71 trätt i kraft endast fullgjort försäkringsperioder i en av de fördragsslutande staterna, även om det vore fördelaktigare för den försäkrade att tillämpa den bilaterala konventionen om social trygghet.

Rättegångskostnader

29 De kostnader som har förorsakats Förbundsrepubliken Tysklands, Konungariket Danmarks, Konungariket Spaniens, Republiken Frankrikes och Konungariket Nederländernas och Förenade konungarikets regeringar samt Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission, vilka har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga som genom beslut av den 30 november 1993 förts vidare av Sozialgericht Speyer — följande dom:

Artikel 48.2 och artikel 51 i EG-fördraget skall tolkas på så sätt att de inte utgör hinder för att rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971

om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, i den genom rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 ändrade och uppdaterade lydelsen, enligt artikel 6 i samma förordning, ersätter bestämmelserna i alla konventioner mellan två medlemsstater inbördes, då den försäkrade innan förordning nr 1408/71 trätt i kraft endast fullgjort försäkringsperioder i en av de fördragsslutande staterna, även om det vore fördelaktigare för den försäkrade att tillämpa den bilaterala konventionen om social trygghet.

Rodríguez Iglesias Kakouris Hirsch

Mancini Schockweiler Moitinho de Almeida

Kapteyn Gulmann Murray

Jann Ragnemalm

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 9 november 1995.

R. Grass C. C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare Ordförande